

Kommentar till en halvt år gammal artikel

Lars Rydbeck, FD, docent i nytestamentlig filologi.

Det är inte ofta en debattartikel bevarar sin aktualitet mer än en vecka efter publiceringen.

Nedanstående text skrevs när pastor Åke Greens fall fördes upp i hovrätten. Den stod att läsa både här i RIT och i Kyrkans Tidning.

Nu väntar vi på Högsta domstolens utslag i fallet pastor Green. Samtidigt har kyrkomötet beslutat att homosexuella par skall kunna få sin förbindelse välsignad i sin församlingskyrka. Detta önskemål kommer från de kristna homosexuella paren själva. Det är svårt att förstå, hur en kristen människa kan säga nej till ett sådant önskemål. Det räcker att påminna sig själv om det kristna kärleksbudet: ”Allt vad I viljen att människorna skola göra Eder, det skolen I ock göra dem.” Ändå träder många mest gamla men också unga präster upp och säger nej till en sådan välsignelse. Häromdagen såg och hörde jag på Tv kollegan Bo Brander göra detta i ett samtal med biskop Christina. Biskopen ville förklara åsiktsskillnaden mellan henne och Brander med olika slags bibelsyn. Förmodligen delar inte Brander den bibelsyn som skymtar fram i nedanstående text och han skulle inte heller förstå mig, om han hörde mig säga: ”Om jag vore präst, skulle jag vilja förkunna Guds ord, men jag skulle aldrig påstå, att jag vet vad Gud tänker om välsignelsen i kyrkan av homosexuella par i Sverige år 2005.”

Lars Rydbeck, Domsöndagen 2005

De nytestamentliga skrifterna kan inte ge svar på alla frågor

Någon gång på 100-talet efter vår tideräkning for en gammal grek som var svag i tron till Apollonoraket i Klaros i Mindre Asien. Han hade med sig en fråga: ”Är det du som är gud? Eller är det någon annan som är gud”? Han fick till svar: ”Gud är Aion, ’Evigheten’, Apollon är bara en av hans änglar, ’budbärare’.”

Pastor Åke Green i Borgholm behöver inte rådfråga något orakel. Han vet vem Gud är och dessutom vet han vad Gud menar med det som han låtit skröpliga människor skriva samman i de nytestamentliga skrifterna.

Dessa skrifter är nämligen guds ord och det är bara att slå upp något ställe vilket som helst och få reda på vad gud anser om t ex homosexuella (för att nu använda ett ord som kom i bruk först på Oscar Wildes tid), om kvinnor, om slavar, om supning, om svärande, om nakenhet, om dans osv osv. I Nya testamentet finns pålitliga svar på alla sådana frågor. Så långt pastor Green.

Det är farligt med människor som vet vad gud anser. Det är farligt med människor som menar sig ha tolkningsföreträde när det gäller texterna i Nya testamentet. Knutbyhistorien visar vart sådana tankar kan leda.

Själv anser jag, och då stöder jag mig på vederhäftig textkritik, att de människor som någon gång på 100-talet e Kr kopierade Matteusevangeliet kapitel 6 vers 28 ff missuppfattade uttrycket ”ängens liljor” som inte arbetar och inte spinner. I själva verket talade Jesus i Matteus version inte om ”ängens liljor” utan om ”markens (vilda) djur” som varken kardar eller spinner, eftersom vår fader i himlen gett dem naturliga ”kläder”. ”Växer” i vår nuvarande text ”Se på ängens liljor, hur de växer” är en förvanskning av det ovanligare verbet ”kardar”, och så har hela vers 28 råkat i oordning.

Det här blir en svår nöt för pastor Green att knäcka. Hur kan ”gud” ha missförstått sig själv? Om det är skröpliga människor som vid kopierandet av texten fått allt om bakfoten, hur blir det då med guds klara och rena ord? Vår ärkebiskops inställning att tro på gud men inte nödvändigtvis på texterna i Nya testamentet tycks vara den enda framkomliga vägen. Nietzsche menade att det var särdeles subtilt (”eine besondere Feinheit”) av gud att lära sig grekiska när han ville kommunicera med oss människor – och att han inte lärde sig det bättre. Det betyder bl.a. att det krävs goda kunskaper i den tidiga kejsartidens grekiska för att tolka Nya testamentet. Det är dessutom bra att så gott det går ta reda på hur den tidens människor var möblerade i huvudet.

Jag menar t ex att människorna i början av kejsartiden inte alltid var i stånd att tänka sådana tankar som vi tänker i dag. Många teologer och idéhistoriker tycks aningslöst anta att (senast Magnus Zetterholm i en Kommentar i Svenska Dagbladet 26/1 2005) romare och greker vid tiden för Kristi födelse kunde vara eller helt enkelt var ”för” slavar och ”mot” kvinnor. Detta förutsätter ju rimligen att individer på den tiden kunde vara ”mot” slavar och ”för” kvinnor.

Sådana för vår tid typiska resonemang existerade inte den gången. Då förutbestämdes och begränsades människornas tankehorisont av den senantika kultur, som kristendomen växte fram ur under det första efterkristliga århundradet. Slavar fanns helt enkelt och med kvinnor var det som det var. Sådana tankar som att vara för eller emot dessa kategorier tänktes över hu-

vud taget inte. Nu hör jag någon i bakgrunden mumla: men Seneca då. Ja, han tycks ha förstått, att slavar var människor och inte talande redskap. Men mot att äga slavar var han inte.

I dag ställer vi en massa frågor till texterna i Nya testamentet och till andra antika texter som de inte kan ge svar på. Vi ställer krav på Nya testamentet som denna skriftsamling inte kan leva upp till. Men de frågor som de nytestamentliga skrifterna skulle kunna besvara är vi ofta på grund av vår nutidsbegränsning inte i stånd att ställa.